

veset tud meg a kötetből a csoport történetéről (egyedül Antal István a mozgóképes technikák alkalmazását összefoglaló írását emelhetjük ki).

Ezen hibák ellenére is a hetvenes, nyolcvanas évek magyar progressziójának, sajátos politikai és esztétikai undergroundjának, neoavantgárdjának fontos lenyomata, a magyar land art, performansz, body art, akcióművészet stb. egyik úttörő csoportjának dokumentumkötete került, kerülhet a könyvespolcokra.

L. SIMON LÁSZLÓ

(Alexandra Kiadó, Pécs, 2004, 320 oldal, ármegjelölés nélkül)

Az Esterházy-örökség Kiállítás a Szépművészeti Múzeum 17. századi olasz rajzaiból

Kevesen tudják, talán csak a műfaj rajjongói, hogy a Szépművészeti Múzeum Grafikai Gyűjteménye milyen jelentős helyet foglal el hazai közgyűjteményeink sorában. Igaz, kollekciója nem oly bőséges, mint például a párizsi Louvre, a bécsi Albertina vagy a firenzei Uffizi anyaga, változatosságban mégis melléjük állítható, hiszen e gyűjtemény az európai művészettörténet nagy alkotóinak művei

mellett, együttesként az európai rajz- és grafikusművészet áttekintését is lehetővé teszi. A múzeum mindenkori vezetősége és munkatársai minden időben nagy hangsúlyt fektettek arra, hogy ezt a sokszínűséget különféle aspektusokból bemutassák; elég például a közelmúltból a nyolcvanas évek elejének több részéből álló, történeti szempontokat követő kiállításaira utalni. Ezt a rendező elvet persze vegyíteni lehet az iskolák, alkotók, egykori magángyűjtemények válogatási szempontjával, amit a bolognai művészek rajzaiból 1990-ben rendezett kiállítás, vagy ez a mostani, az Esterházy-gyűjtemény legszebb darabjait felvonultató is példáz.

A Grafikai Gyűjteményben, amely nyolcezer lapot számláló rajz-kollekcióból és mintegy százezer sokszorosított grafikai lapból áll, az olasz gyűjtemény ezerkétszáz művel képviselteti magát. Ebből 17. századi körülbelül háromszázhatvan; a kabinetben most a legjelentősebbek kerültek közszemlére – azok, amelyek az 1870-ben megvásárolt Esterházy-gyűjteményből kerültek a múzeumba –, de a rendezők későbbi gyarapítások eredményeit is bemutatják. A művészek jelentős számban a bolognai iskola tagjai voltak, ám jelen vannak a korabeli római, firenzei/toszkán és északolasz művészet képviselői is.

A kiállított mesterek közül a képzőművészet iránt érdeklődő nagyközönségnek valószínűleg Guido

Reni neve cseng majd ismerősen, ha másért nem, hát azért, mert a Szépművészeti Múzeum Régi Képtára és az Esztergomi Keresztény Múzeum is őrzi egy-egy festményét. A grafikai lapok szerelmesei számára persze a többi név sem idegen: a Carracci testvérek, Guercino vagy Salvator Rosa a barokk rajzművészet kiemelkedő alkotói. A felsorakoztatott művek között egyaránt vannak tanulmányok, vázlatok és önálló művek, tematikailag elég széles skálán: bibliai, valamint mitológiai jelenetek, a szentek élete, a hétköznapi élet szereplői, tájképek, portrék, aktábrázolások. A rajzok a barokk stílus szám-talan erényét mutatják: a zárt, klasz-szicizáló vonalvezetéstől a fellazult kontúrú alakformálásig, a szinte ele-meire redukált kompozíciótól a zsú-folt, sokszereplős jelenetekig, az egyetlen tónusú képtől a fedőfehér-rel, színekkel és árnyékolással rafináltan differenciált témakezelésig. Ha a már említetteken kívül hatás és ábrázolás szempontjából különbsé-get kellene tenni, talán Simone Can-tarini *Szibilláját*, Pier Francesco Mo-la *Mihály arkangyal tanulmányát*, Carlo Maratta *Sienai Szent Katalin eljegyzését* és Bartolomeo Biscaino *A Gonosz felett győzedelmeskedő Ma-*

donna gyermekével című rajzát lehet-ne a legjobbak között felsorolni.

A rendszeres múzeumlátogató az évek múlásával váratlanul rádöb-ben(het), hogy a mély esztétikai él-ményhez valójában igen kevés do-logra van szükség: már csak egy ének-verseket olvasna, már csak egy ének-hangot kívánná, már csak egy hang-szert hallgatna, már csak rajzokat szeretne nézegetni. Persze lehet, hogy mindez nem is az életkor függ-vénye, így volt már a kezdet kezdeté-től, ezért hát nincs összefüggésben az elkerülhetetlennel. Inkább egy évek óta erősödő és hirtelen észre-vett meggyőződés nyeri el kifejezési formáját: a világ összes intellektuális szépsége és érzelmi gazdagsága ide van bezárva, ezekbe a könnyűnek és törekenynek látszó remekművekbe.

A kiállítást, amely augusztus ele-jéig látható, Czére Andrea katalógu-sa kíséri az Akadémiai Kiadó gondo-zásában. A bevezető tanulmányok, a részletes leírások, a szerkesztés és a nyomás tökéletessége elmélyítik és maradandóvá teszik az egyszeri él-mény varázsát. A Grafikai Gyűjtemény kincseinek a következő nem-zedékek látásmódjának alakításában is jelentős szerepe lesz.

BUDA ATTILA